
МЕТОДИКА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ

ДР ОЛИВЕРА ГАЈИЋ

Филозофски факултет

Нови Сад

ПРЕГЛЕДНИ ЧЛАНАК

AUTHOR PREVIEW

UDK: 371.3::821.161.1 Достојевски Ф. М.

BIBLID: 0353-7129,12(2007)1,p.135-146

ИЗУЧАВАЊЕ ШКОЛСКЕ ЛЕКТИРЕ У ПРОБЛЕМСКО- -СТВАРАЛАЧКОМ МЕТОДИЧКОМ СИСТЕМУ НАСТАВЕ

(Ф. М. Достојевски: Злочин и казна)¹

Резиме: У раду се полази од димензија (гносеолошких, психолошких, педагошких) креативног решавања проблема и указује на дидактичко-методичке чиниоце и стратегије проблемске наставе у проучавању школске лектире.

Након дефинисања кључних критеријума проблемског моделовања (информационо-садржајне противуречности и новине, мотивационе вредности, структуралне повезаности садржаја и менталних радњи и целисходности/економичности) ауторка је понудила модел наставног тумачења дела Ф.М. Достојевског „Злочин и казна“ у проблемско-стваралачком методичком систему. Овај систем – утемељен на теоријама литерарне гносеологије, комуникологије и естетске рецепције – у први план истиче уметнички садржај, а стваралачке поступке ученика усмерава на оригинална, креативна и критичка тумачења литерарних феномена.

Закључује се да у процесу стваралачког компоновања методичких поступака на путу кроз уметнички свет, ученици морају бити подстакнути проблемском ситуацијом, јер ће се тек тада истраживачки усмерити и показати своју мисаону способност у сфери новог и вишег квалитета.

Кључне речи: школска лектира, наставно тумачење, проблемско-стваралачки методички систем, наставник, решавање проблема.

Трагање за књижевним теоријама и путевима проучавања уметничких чинилаца књижевног дела израз су потребе човека да разоткрије лепоту коју је, чини се, немогуће разоткрити. Оно својом сложеносту – ширином проблема које покреће, деликатношћу исказивања, богатством значења, начином организовања

¹ Рад је настао у оквиру пројекта “Стратегија развоја система васпитања и образовања у условима транзиције” финансираног од стране Министарства за науку и заштиту животне средине Републике Србије.

књижевне грађе итд., остаје недостижно, несагледиво за књижевног истраживача (Милановић, 1985).

Међутим, сумња у коначност сазнавања књижевног дела не даје нам за право, како каже овај аутор, да посустанемо у трагању за најприкладнијим теоријама, тј. поступцима тумачења којима се „суптилно књижевно ткање понајмање оштећује“ (Ибид, с. 104).

Савремена методика наставе књижевности прихвата само проверену критичку методологију, тј. књижевно-научне методе, и то само док се крећу у оквиру свог примарног подручја, док захватају оне појаве из уметничког текста за које имају одговарајућу научну компетенцију и проверену методолошку поузданост (Николић, 1992). На тај начин савремена тумачења књижевности унела су нешто више поузданости у науку о књижевности и њен методички систем, утврдила су одређене појмовне системе, извршила систематизацију, али и отворила нови проблем назван методички плурализам.

Успешну примену методолошког плурализма на путу разоткривања уметничких чинилаца књижевног дела М. Николић формулише кроз принцип методичке адекватности у настави. Он се остварује на тај начин што се појединим књижевним приступима даје право место управо примењивањем сваког метода тамо где га сам уметнички текст позива. Тако се у складу са својствима конкретног књижевноуметничког дела према његовој предметности, структури, стваралачким поступцима и смисаоном пространству, успоставља и одговарајућа корелација разноврсних методолошких поступака (Николић, 1992).

Методички системи наставе књижевности произилазе из њене педагошке и друштвене функције, односно концепције циљева и задатака те наставе, избора, распореда и организације садржаја, организацијских облика, односно методолошких основа система (научна сазнања, вредносни критеријуми, логичка структура и др.), положаја ученика, наставних поступака, и др.

На овим одредницама заснива се и проблемско-стваралачки методички систем који афирмише учење путем решавања проблема, дубље и интензивније усвајање знања, активност и мотивацију ученика, а у чијим ће се координатама кретати наше разматрање теме експлициране у наслову рада. Ради потпунијег сагледавања природе и карактеристика учења путем решавања проблема у настави ваља истаћи и његову гносеолошку, психолошку и педагошко-дидактичку димензију.

Гносеолошка димензија обухвата менталне операције (анализа, синтеза, индукција, дедукција, апстракција, конкретизација и др.) које неминовно прате процес сазнавања и моменат верификовања теоријских хипотеза и добијених генерализација у пракси. Откривање битних творбених чинилаца уметничког дела, продирање у проблемску структуру и проучавање њихових појединачних али и здружених функција у општем литерарном организму није могуће без уважавања гносеолошке димензије креативног решавања проблема.

Психолошка димензија укључује мотивациони аспект, моменат прихватања проблема, ситуацију идентификације с њим (тзв. „ја укључење“), јасну

дирекцију мишљења у његовом решавању, процесуалност мисаону, као и специфичне реакције на тешкоће које стоје на путу решења проблема.

Педагошка димензија тиче се васпитно-образовних ефеката процеса решавања проблема (и својом специфичношћу обухвата психолошку и сазнајну димензију). Дидактичка димензија односи се на идентификацију основних одредница проблемске наставе које означавају специфичности овог наставног система у односу на наставу уопште. Оне се испољавају у њеној функцији и посебно у начину организације (след повезаних, смишљених и међуусловљених ситуација и фаза које чине различите структуре уређене према специфичностима проблема који треба решити и циљевима који из њега произилазе (Гајић, 2004).

Структура наставног часа који се базира на начелима проблемске наставе је специфична и остварује се у неколико фаза: стварање проблемске ситуације, уочавање и дефинисање проблема, утврђивање начина његовог решавања, самосталан рад ученика, анализа и корекција резултата, усвајање прихватљивог решења и задавање нових задатака. Проф. П. Илић (1998) упозорава да фазе и њихов редослед кроз који пролази час организован према овом систему треба схватити само као начело, јер би стриктно придржавање назначене организације таквог часа и инсистирање на свакој фази и њиховом редоследу, увек и по сваку цену, водило ка њеном схематизовању и формализацији.

Полазећи од теоријских основа проблемске наставе, настојали смо да издвојимо дидактичке критеријуме проблемског моделовања у зависности од карактеристика наставних садржаја. Као један од кључних критеријума који наставни садржај мора задовољити да би се могао проблемски моделовати јесте **критеријум информационо-садржајне историјуречности и новине** (због постојања тешкоће, препреке која се не може превазићи на основу раније стеченог знања и искуства, нити применом познатих приступа), а други, који произилази из првог, **критеријум мотивационе вредности**.

Процес решавања проблема је динамична ситуација кретања од нејасног (саме проблемске ситуације) ка јасном (финална ситуација, када је проблем решен). Између ових ситуација се одвија процес прегруписивања, реструктурирања ранијих знања и структурално комплетирање проблемске ситуације. На основу познатог у проблемској ситуацији антиципира се могући циљ, и сагледавају путеве који циљу (правилном решењу проблема) воде. Новина се, по својој логичкој структури и односу према задатом, мора надовезивати на познати систем појмова, на старо знање. Између њих не сме постојати (између познатог и непознатог) сасвим „празан“ простор. Одговарајући логички след наставног садржаја мора бити задовољен да би се могао проблемски моделовати. То претпоставља и пажљиво одмеравање квалитативно виших нивоа менталних операција и радњи, односно продубљивање знања (преко усвајања, схватања нових појмова, закона, правила). Ово би био трећи критеријум који наставни садржај мора да задовољи да би га могли проблемски моделовати – то је **критеријум структуралне повезаности (садржаја и менталних радњи)**.

Најоптималније је проблемском наставом обрађивати оне садржаје који омогућују ученицима, поред стицања знања, и упознавање логике развоја важнијих идеја, откривање суштинских веза и односа међу појавама које се изучавају, упознавање и усвајање различитих техника учења и самосталног рада, те развој креативног и критичког мишљења (Гајић, 2004). У свим другим случајевима, с обзиром на уложено време и труд, овај модел учења не би био ефикасан. Стога се овај захтев може формулисати као – **критеријум целисходности и економичности**. Доследна примена свих критеријума проблемског моделовања обезбеђује да одабрани наставни садржај буде у функцији постизања свих ефеката који се од проблемске наставе очекују.

Будући да је у проблемско-стваралачком методичком систему заступљена истраживачка метода (ученици сами стварају план истраживања, постављају хипотезе, одређују поступак за њихову верификацију, спроводе истраживање ослањајући се на различите изворе, издвајају податке, класификују их и осмишљавају), као и равноправан дијалог и конфронтацију мишљења, сматрали смо да је ово оптималан модел за наставно изучавање дела школске лектуре која се читају код куће и нису обухваћена текстовима у Читанци.

П. Илић (1998) сматра да дела која чине лектуру, а која су издвојена из корпуса укупне школске лектуре и ван епоха уз које су програмирана (а „Злочин и казна“ Ф.М. Достојевског јесте модеран роман, али је стваран у другој епоси) могу бити обрађени уз знатан степен самосталности ученика у средњој школи, односно да би их „ваљало радити без припремних задатака који би усмеравали њихово читање код куће“ (Ибид, с. 467). „Треба ученицима у овом случају препустити да“ – како каже П. Илић – „сами уочавају и битне структурне елементе дела, да запажају специфичност уметничких поступака којима су стварана и указују на њихова и значења и значај“ (Ибид, с.467).

То је прилика да се ученици уводе у служење стручном литературом, да се сучељавају са судовима књижевне критике и да према њима заузимају ставове. Што се тиче форми у којима ученици саопштавају резултате свога рада на делима из лектуре, то могу бити, поред аргументовања решења проблема, и видови усменог и писменог реферисања са карактером расправе, доказивања, оспоравања, полемисања, есејистичког разматрања и сл.

У наставку рада презентујемо сценарио наставног часа – модел наставног тумачења дела Ф.М. Достојевског – „Злочин и казна“ у проблемско-стваралачком методичком систему.

- НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Српски језик и књижевност
- РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ: IV раз. гимназије
- НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА: Фјодор М. Достојевски – ”Злочин и казна”
- ТИП НАСТАВНОГ ЧАСА: Обрада новог градива (1. блок-час)
- САДРЖАЈ РАДА:
 1. Мотивисање за рад

2. Дефинисање главног проблема и метода рада (Да ли је Раскољников злочинац?)
3. Решавање проблема- самостално истраживање
4. Дискусија о резултатима истраживања
5. Стварање нове проблемске ситуације
6. Дефинисање новог проблема (Проблем усамљености)
7. Истраживање и објава резултата
8. Стварање нове проблемске ситуације – нови истраживачки задаци за рад код куће;

➤ ЗАДАЦИ НАСТАВНОГ ЧАСА:

Образовни:

- Самостална обрада лектире;
- Истраживање вредности у тексту са становишта ученог проблема;
- Упознавање са формом књижевног изражавања (расправа);
- Приказивање књижевног дела у писаној форми;
- Повезивање усменог и писменог расправљања о књижевним темама;

Функционални:

- Оспособљавање ученика за сналажење у ширим комплексима књижевног стваралаштва, за уочавање битних и репрезентативних идеја;
- Неговање способности за синтетичко суђење о ширим комплексима књижевног стваралаштва, за дубље и исцрпније тумачење;
- Неговање способности саопштавања и писменог изражавања;
- Оспособљавање ученика за служење стручном литературом и књижевном критиком; навођење туђих мисли (директним и индиректним цитирањем);
- Оспособљавање ученика за самостално тумачење књижевног дела;
- Неговање навике да се уметнички утисци поткрепљују одговарајућим чињеницама из текста и образлагање теза;

Васпитни:

- Неговање литерарне креативности и осетљивости за лепу реч;
- Неговање смисла ученика за општељудске, хумане вредности;
- Неговање моралних особина и позитивних својстава личности (честитости, поштења, скромности, правичности...);

➤ ОБЛИЦИ НАСТАВНОГ РАДА:

Фронтални и индивидуални облик наставног рада;

➤ НАСТАВНЕ МЕТОДЕ:

Монолошка (усмено излагање ученика), дијалогска (хеуристички разговор), истраживачка метода (истраживање у тексту), логичке методе анализе и синтезе, конкретизације и апстракције и решавања проблема; Метода реферисања (као вид писменог изражавања); Метода демонстрације;

➤ **НАСТАВНА СРЕДСТВА:**

Читанка, књижевно дело, графофолије; Снимак на аудио касети (Четврта симфонија Петра И. Чајковског); Портрет Достојевог; Панорама Петрограда из 19. века

Помоћна наставна средства: графоскоп, касетофон

➤ **НАСТАВНИ ОБЈЕКТИ:** Кабинет за српски језик и књижевност

➤ **ПРЕТХОДНА ПРИПРЕМА И МОТИВАЦИЈА УЧЕНИКА:**

За месец и по дана (6 недеља) позабавићемо се проблемом злочина обрађујући роман Ф. М. Достојевог ”Злочин и казна”.

Прочитајте дело Ф.М. Достојевог ”Злочин и казна” и настојте да током читања сами учите битне структурне елементе дела, да запазите специфичност уметничких поступака којима су стварана и да их, наравно, забележите у Дневник читања;

Послушајте изјаве које су дали ученици једне француске школе након обраде овог романа:

– ”Никада нисам мислио као после ’Злочина и казне’”;

– ”Достојево је геније – којег треба давати духовима у развоју”;

Ово ће вас вероватно подстаћи на читање и припремање за тумачење романа; Нећете се разочарати!

➤ **ИЗВОРИ ЗА НАСТАВНИКА:**

Стручни:

– Николић, Љ.-Милић, Б.: Читанка са књижевнотеоријским појмовима за IV разред средње школе, ЗзУИНС, Београд, 1999.

– Милосављевић, П.: Теорија књижевности, ЗзУИНС, Београд, 1997.

– Фјодор М. Достојево: Злочин и казна, ИРО Рад, Београд, 1983.

Методички:

– Илић, П.: Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси, Змај, Нови Сад, 1998.

– Маринковић, С.: Методика креативне наставе српског језика и књижевности, Креативни центар, 1995.

– Николић, М.: Методика наставе српског језика и књижевности, ЗзУИНС, Београд, 1992.

➤ **ИЗВОРИ ЗА УЧЕНИКЕ:**

– Николић, Љ.- Милић, Б.: Читанка са књижевнотеоријским појмовима за IV разред средње школе, ЗзУИНС, Београд, 1999.

– Фјодор М. Достојево: Злочин и казна, ИРО Рад, Београд, 1983.

АРТИКУЛАЦИЈА НАСТАВНОГ ЧАСА

УВОДНИ ДЕО ЧАСА:

Улазак ученика у кабинет за српски језик и књижевност праћен је музиком Петра И. Чајковског (Четврта симфонија); Уз помоћ графоскопа про-

јектује се скениран портрет Достојевског и слика панораме Петрограда из половине XIX века.

Најава наставне јединице: Фјодор М. Достојевски ”Злочин и казна” (1866)

ИЗАЗИВАЊЕ ПРОБЛЕМСКЕ СИТУАЦИЈЕ

Да ли сте размишљали током читања романа који би проблем требало најпре истраживати? (ученици саопштавају своје одговоре... закључује се да би то могао бити проблем злочина...);

Како бисмо могли прецизирати проблем? Забележите своје формулације проблема у свеске. Ученици читају, саопштавају своје формулације проблема... прихвата се следећа формулација:

ФОРМУЛАЦИЈА ГЛАВНОГ ПРОБЛЕМА И МЕТОДА РАДА

Да ли је Раскољников злочинац?

Прво ћете десет минута самостално истраживати тај проблем на тексту (уз помоћ књиге и Дневника читања), трагајући за аргументима у прилог свог становишта, а затим ћемо заједнички у дискусији покушати доћи до одговарајућих закључака.

(Самостално истраживање)

ДИСКУСИЈА О РЕЗУЛТАТИМА ИСТРАЖИВАЊА

Да ли сматрате да је Раскољников злочинац? (да и не...);

Аргументујте своје ставове!

Ученици који тврде да је Раскољников злочинац могу да истакну да је одузео живот двома особама па је то довољан и непобитан доказ да се прогласи злочинцем; Њима се могу супротставити ученици који изјављују да Раскољников није злочинац. У прилог свог става истичу да се злочин не може приписивати особама које нису свесне својих поступака.

Поједини ученици могу тврдити да се Раскољников може, а и не мора сматрати злочинцем и да то зависи од ”тачке гледишта”. Раскољников се може сматрати злочинцем ако се има на уму да је неке одузео живот; али, да ли се може сматрати злочинцем ако се зна за његово психичко стање, животне услове и својеврсну филозофију? Зашто?

Анализирајте животне услове Раскољникова, његово психичко стање и животну филозофију;

Ученици могу наводити доказе да је Раскољников с предумишљајем убио стару лихварку, а да би се због избежљивости могао ”ослободити” убиства Лизавете; Ученици који оправдавају Раскољникове поступке анализирају његов живот и аргументују да је био болесна особа и пре убиства, а затим подсећају на његово присећање на ”убијање кобиле”, па необично понашање у полицији, итд. Шта закључујете на основу његове неуравнотежености? (није требао бити осуђен на робију...).

Да ли се може прихватити могућност да је Раскољников извршио ”злочин”, али да није ”злочинац”? Зашто? (за његову болесну ”психу” криво је друштво у којем је живео и које га је осудило... требало би то друштво ставити на оптуженичку клупу...).

Ради усмерења тока дискусије можда ће бити потребан језгровит коментар:

- Сложеност овог проблема не даје наду за потпуно ”поравнање” ваших ставова. Истакнути критичари романа ”Злочин и казна” имају о истом проблему различите ставове. Разумљиво, ви ћете своје тврдње и трајније ставове формирати током и после интерпретације, а и касније када будете размишљали о овом роману или се будете поново враћали њему.
- Да видимо сада шта осећате према Раскољникову? Погледајте запис на графофолији:

Шта осећате према Раскољникову?

- а) мржњу**
- б) љубав**
- ц) наклоност и разумевање**

Зашто? (ученици образлажу своје одговоре – посредни је нешто загонетно. Можда Раскољниково психичко стање и страшни животни услови; његов однос према беднима, нпр. Соњи, итд.)

Да ли Достојевски осуђује Раскољникова или му прашта? Зашто? Аналитички трагајте за доказима у тексту којима ћете поткрепити првобитни уговор. (ученици се опредељују за једну од две могућности, конфронтирају становишта, траже аргументе у тексту којима ће поткрепити сопствено и оповргавају супротна мишљења).

СТВАРАЊЕ НОВЕ ПРОБЛЕМСКЕ СИТУАЦИЈЕ

Запис на графо-фолији:

Како се Раскољникову могло најадекватније помоћи?

- а) даровати му пуно новца**
- б) поставити га на неки угледни друштвени положај**
- ц) помоћи му да не буде усамљен**
- д)**
- е)**

Ученици се опредељују за један од понуђених одговора или предлажу властиту претпоставку како се Раскољникову могло помоћи... једна од могућности јесте ”извлачење” из усамљености.

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА И МЕТОДА РАДА

Проблем усамљености или отуђености у великом граду један је од темељних у роману ”Злочин и казна”.

Пронађите у тексту и у Дневницима читања одломке који говоре у прилог овом проблему и забележите две тезе.

ИСТРАЖИВАЊЕ И ОБЈАВА РЕЗУЛТАТА

Ученици читају тезе и дискутује се о њима. Ево неколико теза:

- ”Усамљеност, према мишљењу Достојевског, угрожава човека”
- ”Разуминих је схватио да је могао спасити од несреће Раскољникова да је само био уз њега, без обзира на ’диспозицију’ према несрећи коју је овај имао”
- ”Већина ликова је пореклом из провинције где се живи с јачом оријентацијом на међусобно помагање”
- Пресељење у град само је допринело Раскољниковим невољама”
- Мало је љубави”
- ”Свидригајлов нешто тражи, али увек остаје сам”
- ”Град : пуно људи и пуно страха. Парадокс?”, итд.

Зашто Раскољникову у живот долази Соња? Да ли само из потребе да помаже убогим и бедним? Запишите своје одговоре у свеске. (ученици образлажу своје одговоре: можда инстинктивно тражи спас од усамљености; била му је потребна близина човека, и сл.).

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

СТВАРАЊЕ НОВЕ ПРОБЛЕМСКЕ СИТУАЦИЈЕ

– **НОВИ ЗАДАЦИ ЗА РАД КОД КУЋЕ**

Ученици код куће решавају проблемски задатак консултујући књижевну критику, књижевно-теоријску и књижевно-историјску литературу; Резултате, односно решења проблема писмено саопштавају.

За следећи час свако од вас треба да напише писмену расправу на тему:

**” Достојевски нас је научио да волимо људе које морал осуђује”
(Ф.М. Достојевски – ”Злочин и казна”)**

Да бисте решили постављени проблем дајемо вам додатна питања и задатке које треба разрадити (на радним листовима које добија сваки ученик);

РАДНИ ЛИСТ

- Зашто волимо ликове које морал осуђује?

- Које људе (какво понашање људи) морал осуђује? Будите што прецизнији у формулисању одговора.
- Шта значи волети? Забележите што више значења;
- Анализирајте узроке (социолошке и психолошке) неприхватљивог понашања; Шта закључујете?
- Утврдите да ли се приликом процењивања понашања са моралног становишта узима у обзир и узрок (који доводи до одређеног понашања) или само последица? Образложите свој став.

Ваше писмено излагање треба да има следећу структуру:

- постављање тезе,
- доказивање тезе
- потврђивање или одбацивање тезе (проналажење најбољег решења или закључак да до решења треба поћи другим путем);

Имајте на уму да се цитатима можете служити у следеће сврхе:

- да поткрепите нечије мисли његовим властитим речима;
- да потврдите властите мисли туђим мишљењем;
- да се послужите сликовитим изразом неког писца,
- када нечије речи представљају саме по себи главну тезу вашег састава,
- када треба показати специфичности пишчевог стила.

На следећем часу упознаћемо се са резултатима вашег рада и расправљати о њима.

Са касетофона поново допиру звуци Четврте симфоније Петра И. Чајковског...

У презентованом сценарију наставног тумачења дела школске лектире, у оквиру наведеног методичког система, проблемска ситуација се ствара постављањем проблемских питања и задатака, постављањем теза које треба доказати (потврдити или оповргнути), навођењем алтернатива за које се треба одредити, читањем књижевно-критичких оцена с којима се треба конфронтирати, цитирањем изворног белетристичког текста у којем се јавља одређени проблем и сл.

У афирмацији тзв. потпуне истраживачке методе ученици сами постављају проблемска питања на која покушавају да одговоре истражујући изворни текст и друге изворе књижевних информација, постављају хипотезе, полемишу с књижевно-критичким оценама, стварају план за истраживање проблема, и сл. У фази корекције и анализе резултата до којих су ученици самосталним радом дошли, афирмише се конфронтација ставова која доводи до полемичких ситуација.

У том стваралачком грађењу и комбиновању методичког пута кроз уметнички свет ученици морају бити подстакнути проблемском ситуацијом, јер ће

се они тек тада истраживачки усмерити и показати своју праву и пуну мисаону способност. А тада ће и резултати бити у сфери новог и вишег квалитета.

ЛИТЕРАТУРА

1. Достојевски, Ф. М. (1983): *Злочин и казна*, Београд: ИРО Рад.
2. Гајић, О. (2004): *Проблемска настава књижевности у теорији и пракси. Резултати експерименталних истраживања*, Нови Сад: Филозофски факултет.
3. Илић, П. (1998): *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси*, Нови Сад: Змај.
4. Марек, Ј. (1978): *Расправа – појам, основни елементи и методички аспекти, у: Расправљање у настави усменој и писменој изражавања*, Сарајево: Свјетлост.
5. Маринковић, С. (1995): *Методика креативне наставе српског језика и књижевности*, Београд: Креативни центар.
6. Милатовић, В. (1985): *Однос теоријске и методичке интерпретације књижевног дела, Књижевност и језик*, Београд, 1-2, 103-106.
7. Милосављевић, П. (1997): *Теорија књижевности*, Београд: ЗзУИНС.
8. Николић, Љ., Милић, Б. (1999): *Чиианка са књижевнотеоријским појмовима за IV разред средње школе*, Београд: ЗзУИНС.
9. Николић, М. (1992): *Методика наставе српског језика и књижевности*, Београд: ЗзУИНС.
10. Петровић, Т. (2005): *Књижевност за децу: теорија*, Сомбор: Учитељски факултет.

Summary: This paper begins with highlighting the dimensions (gnoseological, psychological, and pedagogical) of creative problem solving and later indicates to didactical-methodical components and strategies of problem-based instruction in school readings research.

After determining the key criteria for problem modelling (information and content contradictions and novelties, motivational values, structural connections between contents and mental activities, and efficiency/rationality) the author offered the model of instructional interpretation of Dostoevsky's *Crime and Punishment* within the problem-based creative teaching-method system. This system, grounded on theories of literary gnoseology, communicology, and aesthetic reception, underlines the artistic contents directing creative activities of students onto original, creative and critical interpretations of literature phenomena.

It has been concluded that in the creative process of designing methodological procedures through the world of art, students need to be motivated and encouraged by problem situations in order to research and thus show their cognitive abilities in the field of new and higher quality.

Key words: school readings, instructional interpretation, problem-based creative teaching-method system, teacher, problem solving.